

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 405/2016-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Emílou Korčekovou, advokátska kancelária, L. Novomeského 25, Pezinok, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 291/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 291/2012 porušené boli.

2. Okresnému súdu Pezinok p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 291/2012 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 700 € (slovom sedemsto eur), ktoré je Okresný súd Pezinok p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Pezinok je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,08 € (slovom tristotri eur a osem centov) na účet advokátky JUDr. Emílie Korčekovej, advokátska kancelária, L. Novomeského 25, Pezinok, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 405/2016-10 z 21. júna 2016 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 291/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 26. augusta 2016 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 27. septembra 2016. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis, vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu a vyjadrenie zákonnej sudkyne s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

- 12. septembra 2012 bol Okresnému súdu Bratislava I doručený návrh sťažovateľa s prílohami,
- 12. septembra 2012 bol súdny spis postúpený okresnému súdu,
- 29. októbra 2012 zákonná sudkyňa oznámila predsedovi súdu dôvody, pre ktoré by mala byť vylúčená z rozhodovania o veci,

- 29. októbra 2012 predseda okresného súdu opatrením súdny spis odňal a prideliť prostredníctvom generátora elektronickej podateľne inej sudkyňi,
- 21. novembra 2012 nová zákonná sudkyňa oznámila predsedovi súdu dôvody, pre ktoré by mala byť vylúčená z rozhodovania o veci,
- 29. novembra 2012 predloženie veci Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie,
- 10. januára 2013 súdny spis vrátený okresnému súdu spolu s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. z. 14 NcC 367/2012 z 10. decembra 2012, ktorým nevyhlásil zákonnú sudkyňu z prejednávania a rozhodovania vo veci sťažovateľa,
- 15. januára 2013 výzva adresovaná odporcovi, aby sa vyjadril k návrhu,
- 4. februára 2013 doručené elektronické podanie – vyjadrenie sťažovateľa k uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp. z. 14 NcC 367/2012 z 10. decembra 2012 obsahujúce námietku zaujatosti zákonnej sudkyne,
- 5. februára 2013 doručené vyjadrenie odporcu,
- 19. februára 2013 písomné podanie sťažovateľa obsahujúce námietku zaujatosti zákonnej sudkyne,
- 22. februára 2013 výzva sťažovateľovi, či podľa podanie z 19. februára 2013 podľa obsahu má súd považovať za dovolanie a uznesenie, ktorým sťažovateľa vyzval na odstránenie väd dovolania,
- 23. marca 2013 doručené elektronické podanie sťažovateľa, ktorým berie svoju námietku zaujatosti späť v celom rozsahu,
- 7. mája 2013 úradný záznam, že elektronické podanie z 23. marca 2013 nebolo písomne v lehote doplnené,
- 16. mája 2013 vec predložená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o dovolaní,
- 1. júla 2013 vec vrátená okresnému súdu spolu s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 117/2013 z 12. júna 2013, ktorým dovolacie konanie zastavil,
- 19. decembra 2013 predvolanie na termín pojednávania určený na 4. február 2014,
- 10. januára 2014 doručené elektronické podanie sťažovateľa, ktorým ospravedlnil svoju neúčast' z dôvodu kolízie s iným pojednávaním v jeho inej veci a pojednávanie žiadal odročit',

- 14. januára 2014 výzva súdu adresovaná sťažovateľovi na preukázanie svojich tvrdení,
- 15. januára 2014 doručené písomné podanie sťažovateľa,
- 17. januára 2014 upovedomenie o zrušení termínu pojednávania,
- 12. apríla 2016 predvolanie na termín pojednávania určený na 14. jún 2016,
- 3. mája 2016 doručené vyjadrenie odporcu,
- 14. júna 2016 pojednávanie, vyhlásený rozsudok, ktorým súd návrh sťažovateľ zamietol,
- 15. júna 2016 doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku vyneseneho na pojednávaní konanom 14. júna 2016,
- 4. júla 2016 žiadosť zákonnej sudkyne o predĺženie lehoty na vypracovanie písomného vyhotovenia rozsudku,
- 12. septembra 2016 sťažovateľovi doručený rozsudok okresného súdu.

Tieto skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania vyplývajú zo súdneho spisu, ktorý bol ústavnému súdu zapožičaný a doručený 27. septembra 2016.

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 7. októbra 2016 súhlasila s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Po prijatí nového procesného kódexu táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Zb. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ žalobcom „o zaplatenie odškodného“ a žalovaným Slovenská republika, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola ovplyvnená skutkovou či právnou náročnosťou prerokovanej veci. Tú napokon neuvádzala ani podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení.

2. V rámci hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria zistil ústavný súd určité okolnosti signalizujúce podiel sťažovateľa ako jeho účastníka na narušení plynulosti konania, čo ústavný súd zohľadnil v rámci rozhodovania o sťažovateľom predostretej žiadosti o priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd má v tomto smere na mysli podanie sťažovateľa, ktoré okresný súd vyhodnotil ako

dovolanie proti uzneseniu z 19. februára 2013, o ktorom bolo potrebné rozhodnúť, a ďalej neúčast' na určenom termíne pojednávania 4. februára 2014.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv s'ťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd na základe už uvedenej chronológie úkonov konštatuje, že okresný súd sa v doterajšom konaní dopustil zbytočných priet'ahov. K tomuto záveru ústavný súd dospel s poukazom na obdobie nečinnosti od 17. januára 2014, keď okresný súd upovedomil účastníkov konania o zrušení termínu pojednávania, do uskutočnenia ďalšieho úkonu vo veci, a to pojednávanie 14. júna 2016, keď okresný súd aj vyhlásil prvostupňový rozsudok.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 291/2012 konal bez zbytočných priet'ahov, pretože označená vec nebola do rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, ktoré odôvodnil tým, že je súladná s rozhodovacou praxou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na zistenú nečinnosť, berúc do úvahy správanie sťažovateľa, ktoré v okolnostiach prípadu prispelo k predĺženiu napadnutého konania, a všetky okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že okresný súd vo veci samej už rozhodol a cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde priznal v sume 700 € (bod 3 výroku nálezu).

Pri rozhodovaní o uplatnenom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal aj z neobvyklého počtu sťažovateľových podaní adresovaných ústavnému súdu, ktorý v súčasnosti predstavuje 123, charakteru týchto podaní – sťažovateľ doteraz s výnimkou dvoch alebo troch prípadov vždy namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. analogické právo podľa čl. 6 dohovoru, pričom ústavný súd vo viacerých prípadoch zistil obštrukčné správanie sťažovateľa v jednotlivých konaniach všeobecných súdov a zneužívanie procesných práv v záujme dosiahnutia vyslovenia porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru, čo podľa názoru ústavného súdu vykazuje v súhrne znaky oportunistiky.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 303,08 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúce z odmeny advokátky, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2015 v sume 858 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti) po 143 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa nárok aj na náhradu režijného paušálu 8,58 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2016.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľom nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume 303,08 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2016